SARS-CoV-2 seroprevalentiestudie bij bewoners en medewerkers in woonzorgcentra en bevraging naar de mentale gezondheid bij medewerkers in woonzorgcentra tijdens de COVID-19-pandemie

Haio: SAELENS Emma , U.G.
Promotor: Heytens Stefan , U.G.
Praktijkopleider: DE VRIESE Marleen , HILGERT Tim , MERTENS Ann , PEETERMANS Willy

Context: Dit onderzoek kwam tot stand naar aanleiding van de COVID-19-pandemie (2020) en de gevolgen daarvan in België. Al snel werd duidelijk dat ook de woonzorgcentra (wzc) sterk getroffen werden. Doorheen de crisis was er nood aan informatie over de immunologische respons op het virus en in tweede tijd ook op vaccinatie. Daarnaast was er ook vermoeden van een impact op de mentale gezondheid van het personeel van wzc en was er de noodzaak dit in kaart te brengen.

Onderzoeksvraag: Heeft de COVID-19-pandemie een negatieve impact op de mentale gezondheid van de medewerkers in wzc?

Methode: Het eerste deel van de thesis beschrijft de SCOPE, een prospectieve observationele cohortestudie waarbij gedurende het jaar 2021 tweemaandelijks de SARS-CoV-2 seroprevalentie werd nagegaan bij bewoners en personeel van 108 Belgische wzc. Zowel de wzc als de bewoners en personeelsleden werden at random geselecteerd. Na weigering en drop-outs bleven uiteindelijk 69 wzc over en werden in totaal 1640 bewoners en 1368 personeelsleden geïncludeerd. De detectie van antilichamen gebeurde via een point-of-care COVID-19 rapid test (Orient Gene Biotech Co). De vier auteurs van deze thesis waren telkens verantwoordelijk voor de testing in 2 wzc (8 wzc in het totaal). In het tweede deel van de thesis werd een literatuurstudie uitgevoerd over de mentale gezondheid van zorgpersoneel tijdens de COVID-19-pandemie. Daarnaast werd een bevraging gedaan naar de mentale gezondheid van het voltallige personeel van 8 wzc die tijdens de SCOPE studie getest werden. 7 wzc stemden in om deel te nemen. Het ging om een online vragenlijst waarin demografische gegevens bevraagd werden alsook gepeild werd naar de mentale gezondheid via gevalideerde vragenlijsten (DASS-21, ProQOL, CD-RISC 10, slaapkwaliteit). De vragenlijst werd bezorgd aan de directie die deze verspreidde onder de werknemers. Uiteindelijk vulden 139 respondenten de vragenlijst volledig in. Voor de statistische testen werd gebruik gemaakt van IBM SPSS Statistics (versie 28). Een p-waarde <0,05 werd als significant beschouwd.

Resultaten: Tijdens bezoek 1(B1) van de SCOPE-studie had 80% van het personeel en 69% van de bewoners anti-SARS-CoV-2 antilichamen. Tijdens B2 was dit respectievelijk 92% en 90%. Tijdens B3 had 99% van het personeel antistoffen, versus 91% van de bewoners. Op B4 was dit 90% van het personeel en 69% van de bewoners. Tot slot was de seroprevalentie in B5 80% bij het personeel en 69% bij de bewoners. In het tweede deel van de thesis werd eerst de prevalentie van mentale gezondheidsproblemen in kaart gebracht: 41% van het personeel kampt met een depressie, 38,8% heeft angsten en 56,1% heeft tekens van een burn-out. Een persoonlijke voorgeschiedenis van depressie was geassocieerd met de aanwezigheid van depressie op het moment van de ondervraging (p=0,001). Een lage veerkracht was geassocieerd met burn-out (p<0,001). Er was een associatie tussen zorgfunctie en het voorkomen van burn-out (p=0,015). Een doorgemaakte COVID-19-infectie was geassocieerd met de aanwezigheid van angst (p=0,007). Een gebrekkige toegang tot persoonlijke beschermingsmiddelen gedurende de pandemie was geassocieerd met depressie (p<0,001), angst (p=0,002), burn-out (p=0,004) en lage slaapkwaliteit (p=0,001).

Conclusie: In de SCOPE-studie zien we mooi het verloop van de antilichaamrespons bij personeel en bewoners van wzc in de tijd. Tijdens B1 (bezoek 1) observeerden we een nog erg heterogene populatie met niet en deels gevaccineerde deelnemers. In B2 vonden we een goede respons op COVID-19 vaccinatie. Tijdens B3 en B4 zagen we dat deze respons afzwakte. Om deze reden werd beslist om een tweede vaccinatiecampagne op poten te zetten voor een boosterdosis van het vaccin. Tijdens B5 werd aan een aantal van de deelnemers deze boosterdosis reeds toegediend. Het was echter nog te vroeg om de immuniteitsrespons hierop te evalueren. Wat betreft de mentale gezondheid van personeel in wzc zien we hoge prevalenties van depressie, angst en burn-out tijdens de pandemie. Dit wordt ook bevestigd in de reeds beschikbare literatuur. In deze studie werden enkele factoren geïdentificeerd die geassocieerd zijn met mentale gezondheidsproblemen. In de literatuur bestaat hierover echter nog geen eenduidigheid. Deze studie toont aan dat de mentale gezondheid van het personeel in wzc er slecht aan toe is. Er is nood aan prospectieve studies die het probleem beter in kaart brengen zodat er gericht actie kan worden ondernomen.